

Pohjois-Savon
maakuntaohjelman
toimeenpanosuunnitelma
2026–2028

POHJOIS-SAVON

MAAKUNTAOHJELMAN

TOIMEENPANOSUUNNITELMA 2026–2028

Hyväksytty Pohjois-Savon maakunnan yhteistyöryhmässä 19.5.2026

1.1 LÄHTÖKOHTA

Pohjois-Savon maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2026–2028 toimii ohjelman käytännönläheisenä tiivistelmänä ja ohjaa aluekehitysrahoituksen strategista kohdentamista kahden vuoden aikajänteellä. Toimeenpanon keskeinen tavoite on tuottavuuden ja jalostusarvon kasvu kärkialoilla. Tässä hyödynnetään systemaattisesti Pohjois-Savon älykkään erikoistumisen toimintamallia ja kärkialoihin kytkeytyneitä ekosysteemejä ja klustereita.

Tavoiteltu muutos 2026–2028:

- investointien ja pilotointien lisääntyminen kärkialoilla
- pk-yritysten aktiivisempi osallistuminen TKI-toimintaan
- uusien teknologioiden ja toimintamallien käyttöönoton nopeutuminen
- työvoiman saatavuuden paraneminen keskeisillä aloilla
- älykäs sopeutuminen alueen elinvoiman, kilpailukyvyn ja resilienssin tukena

Vuoden 2026 tilanteessa keskeiset haasteet Pohjois-Savon aluekehitykselle ovat heikentynyt työllisyystilanne ja yritysten rahoituksen saatavuus. Tämä nostaa kiireellisiksi kehittämistoimet, joilla voidaan vaikuttaa työllisyyteen ja alueen elinkeinotoiminnan uudistumiseen. Työllisyydessä erityistä huomiota tulee kiinnittää nuorten työllistymiseen ja pitkäaikaistyöttömyyden sekä segregaaation purkamiseen.

1.2 MAAKUNTASUUNNITELMASSA TUNNISTETUT KESKEISET HAASTEET

- Väestökehitys ja työvoiman saatavuus
- Tuottavuuden ja investointien vahvistamisen tarve
- Vihreän siirtymän mahdollisuuksien hyödyntäminen
- Teollisuuden uudistuminen ja TKI-ekosysteemien vahvistaminen
- Huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden vahvistaminen Itä-Suomessa
- Saavutettavuuden ja infrastruktuurin korjausvelka
- Luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja ilmatoriskien hallinta

Edellä kuvattuihin haasteisiin vastataan strategisella elinvoimatyöllä ja erityisesti kärkialojen kautta toteutettavilla toimenpiteillä, joissa yhdistyvät TKI-toiminta, investoinnit ja osaamisen kehittäminen.

Toimeenpanon painopiste 2026–2028:

Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:

- investointien liikkeelle saamista ja rahoituksen vipuvaikutusta
- pk-yritysten uudistumista ja teknologioiden käyttöönottoa
- työvoiman saatavuuden ja kohtaannon parantamista kärkialoilla

Koska väestömuutos on pitkällä aikavälillä keskeinen Pohjois-Savon kehitykseen vaikuttava tekijä, vaatii siihen sopeutuminen erityisiä toimenpiteitä. Väestömuutoksessa oleellisia tekijöitä ovat alueen koulutus- ja työpaikkatarjonta, jotka konkreettisine tosiasioina merkittävältä osalta rakentavat myös alueen yleisempää vetovoimaisuutta. Pohjois-Savon väestötavoitteen saavuttamisen keinoksi on maakuntasuunnitelmassa tunnistettu alueellisten työmarkkinoiden toimivuus. Seuraavan kahden vuoden aikana työllisyys sekä osaavan työvoiman saatavuus ovat oleellisia haasteita.

Tämän vuoksi maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2026–2028 painottaa seuraavia työllisyyteen kytkeytyviä toimenpiteitä:

- Lisätään nuorten työllistymismahdollisuuksia laajentamalla kesätyösetelimallin käyttöä ja ulottamalla se myös harjoittelupaikkoihin.
- Kehitetään uusia palvelumalleja, jotka vastaavat paikallisten työmarkkinoiden tarpeisiin.
- Edistetään nuorten työllistymistä tukemalla ensimmäisen työpaikan saamista valmistumisen jälkeen.
- Otetaan käyttöön työllisyyttä ja työvoiman kohtaantoa edistäviä osaamistilimalliratkaisuja, joilla tuetaan yksilöiden osaamisen kehittämistä ja nopeaa uudelleen koulutautumista työmarkkinoiden tarpeisiin.
- Tuetaan työvoiman liikkuvuutta työllisyysalueiden välillä
- Vahvistetaan kolmannen sektorin roolia osallisuuden edistämiseksi.
- Toteutetaan toimenpiteitä pitkäaikaistyöttömyyden vähentämiseksi.
- Vähennetään koulutuksen ja työelämän segregatiota kohdennetuilla toimilla.
- Vahvistetaan kv-opiskelijoiden integroitumista alueen työmarkkinoihin.
- Tuetaan koulutuksen ja työelämän yhteistyötä ja korkeakoulutettujen työllistymistä tukevia toimintamalleja

Kohdentuminen:

Toimenpiteitä suunnataan erityisesti kärkialojen osaajatarpeisiin sekä nuorten ja työmarkkinoiden ulkopuolella olevien ryhmien työllistymiseen.

1.3 RAHOITUKSEN STRATEGINEN KÄYTTÖ

Pohjois-Savon aluekehittämisen rahoituspohja muodostuu useista toisiaan täydentävistä EU- ja kansallisista rahoitusvälineistä. Euroopan aluekehitysrahasto (EAKR) keskittyy yritysten kilpailukyvyyn, innovaatioiden ja uudistumisen vahvistamiseen. Euroopan sosiaalirahasto plus (ESR+) puolestaan edistää osaamisen kehittämistä, työllisyyttä ja osallisuutta. Oikeudenmukaisen siirtymän rahasto (JTF) on suunnattu lieventämään ilmasto-

neutraaliin talouteen siirtymisen alueellisia vaikutuksia, kuten turpeesta luopumisen seurauksia, sekä tukemaan uusien elinkeinojen syntyä.

Maaseuturahoitus, mukaan lukien yhteisölähtöinen Leader-rahoitus, vahvistaa maatalouden kannattavuutta, paikallisia arvoketjuja sekä maaseudun elinvoimaa ja resilienssiä.

Kansallisista toimijoista Business Finland ja Finnvera tarjoavat rahoitusta ja takauksia yritysten kasvuun, kansainvälistymiseen ja merkittäviin investointeihin sekä jakavat riskiä yhdessä muiden rahoittajien kanssa. Maakunnan omilla välineillä, kuten Pohjois-Savon kehittämisrahastolla, vahvistetaan paikallista elinvoimaa, edistetään kokeiluja ja mahdollistetaan ketterä kehittämistoiminta. Näiden lisäksi kansallisella STEA-rahoituksella tuetaan sosiaali- ja terveysalan järjestöjen toimintaa, mikä vahvistaa asukkaiden hyvinvointia, osallisuutta ja arjen tukea.

Maakunnassa hyödynnetään myös audiovisuaalista tuotantokannustinta, jolla houkutellessaan alueelle elokuva- ja sarjatuotantoja. Tämä vahvistaa luovaa taloutta, tuo uusia liiketoimintamahdollisuuksia ja lisää alueen näkyvyyttä.

Liikenneverkon kehittäminen ja siihen kohdistuvat investoinnit ovat keskeisessä asemassa alueen saavutettavuuden ja kilpailukyvyyn turvaamisessa.

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 -ohjelmaan on tehty ohjelmanmuutos lisäämällä uusi valtakunnallinen teema Turvallinen Suomi. Ohjelmanmuutoksella Pohjois-Savon rahoitusta on siirretty reilu 30 miljoonaa euroa Itä-Suomessa käytettäväksi puolustusteollisuutta ja kaksikäyttöisyyttä tukevan kapasiteetin vahvistamiseen (toimintalinja 8) sekä sotilaallista liikkuvuutta edistävän kaksikäyttöisen liikenneinfrastruktuurin kehittämiseen (toimintalinja 9).

Uudistuva ja osaava Suomi 2021–2027 – EU:n alue- ja rakennepolitiikan ohjelman Pohjois-Savon rahoitus 2026–2027 (arvio)

Toimintalinja / erityistavoite	Rahoitus milj. €
1. INNOVATIIVINEN SUOMI (EAKR)	12,647
1.1 TKI	5,375
1.2 Digitalisaatio	1,897
1.3 PK-yritykset	5,375
2. HIILINEUTRAALI SUOMI (EAKR)	6,120
2.1 Energiatehokkuus	2,601
2.2 Ilmastonmuutos	0,918
2.3 Kiertotalous	2,601
3. SAAVUTETTAVAMPI SUOMI (EAKR)	1,632
4. TYÖLLISTÄVÄ, OSAAVA JA OSALLISTAVA SUOMI (ESR+)	9,021
4.1 Työllistyminen	3,157
4.2 Osaaminen työelämässä	3,157
4.3 Osallisuus	2,706
5. SOSIAALISTEN INNOVAATIOIDEN SUOMI (ESR+)	0,541
7. OIKEUDENMUKAISEN SIIRTYMÄN RAHASTO (JTF)	10,362
YHTEENSÄ	40,322 M€

2.1 MITÄ ALOITETAAN HETI?

Seuraavat toimenpiteet käynnistetään välittömästi toimeenpanokauden alussa, jotta voidaan nopeuttaa investointien liikkeelle lähtöä, yritysten uudistumista ja työmarkkinoiden toimivuutta:

- Itä- ja Pohjois-Suomen aluekehityshaasteiden ratkaiseminen
- Yrityslähtöiset TKI- ja pilotointialustat kärkialoilla
- Investointiympäristön sujuvoittaminen ja pk-yritysten kasvun tuki
- Nopeat koulutusratkaisut osaamisen uudistamiseen
- Työllistämistä edistävät ja työnantajariskiä madaltavat ratkaisut
- Kokonaisturvallisuuden ja huoltovarmuuden alueelliset toimintamallit
- Kehitetään malli harvaan asuttujen ja maaseutualueiden asuntolainoitukseen sekä asuntojen arvon alenemisen riskien jakamiseen (asuntopankkimalli)

Painotus 2026–2028:

- Toimenpiteissä korostetaan erityisesti pilotointi- ja käyttöönottovaihetta sekä ratkaisuja, jotka madaltavat investointien ja työllistämisen kynnyksiä.

2.2 MITÄ TAVOITELLAAN KAHDESSA VUODESSA?

Kahden vuoden aikajänteellä tavoitteena on saavuttaa rakenteellisia muutoksia, jotka vahvistavat alueen elinvoimaa ja uudistumiskykyä:

- Kärkialojen ekosysteemien vahvistuminen ja EU:n rahoitusinstrumenttien merkittävä hyödyntäminen
- Yritysverkostojen hyödyntäminen koko maakunnassa TKI-toiminnan ja investointien lisäämiseksi
- Työvoiman saatavuuden ja pitovoiman rakenteelliset avaukset

Tavoiteltu muutos:

- investointien ja TKI-toiminnan kasvu kärkialoilla

- yritysten laajempi osallistuminen kehittämistoimintaan koko maakunnassa
- työvoiman saatavuuden paraneminen ja pitovoiman vahvistuminen

Strategisia tavoitteita toteutetaan kärkialojen kehittämistoimenpiteiden kautta ja kaikkiin kärkialoihin vaikuttavien yhteisvaikuttavien teemojen näkökulmat huomioiden.

Kytkeä toimeenpanoon:

Tässä luvussa määritellyt tavoitteet ohjaavat rahoituksen kohdentamista, hankkeiden valintaa sekä kärkialakohtaisten toimenpiteiden priorisointia.

2.3 KONE- JA ENERGIATEKNOLOGIA

Tavoiteltu muutos 2026–2028

- energiamurrokseen liittyvien investointien käynnistyminen ja kasvu
- pk-yritysten tuottavuuden paraneminen digitalisaation ja tekoälyn avulla
- alueen yritysten vahvempi kytkeytyminen kansallisiin ja kansainvälisiin energiateknologian arvoketjuihin
- osaajapulan lieventyminen keskeisissä teknologia- ja ohjelmisto-osaamisissa

Painopiste 2026–2028

Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:

- energiamurroksen investointien ja pilotointien liikkeelle saamista
- teollisuuden digitalisaation ja tekoälyn käyttöönottoa pk-yrityksissä
- sähköistymiseen ja ohjelmistoihin liittyvän osaajapulan ratkaisemista

Isot kehittämistavoitteet, joissa työ alkaa heti

- Energiamurroksen uudet toimitusketjut (vety, varastot, sähköistyminen)
- Teollisuuden digitalisaatio ja tekoälyn hyödyntäminen tuotannossa

Ajankohtaiset haasteet

- Investointikyynnykset ja luvituksen ennakoitavuus
- Osaajapula sähköistymisessä ja ohjelmistoissa

Toimenpiteet

- Käynnistetään yritysvetoiset vihreän siirtymän pilotointiympäristöt energian varastoinnin, teollisuuden sähköistymisen ja energiatehokkuuden ratkaisuihin sekä avataan testialustoja pk-yritysten käyttöön.
- Toteutetaan teollisen digitalisaation ja tekoälyn käyttöönotto-

ohjelma, joka kohdistuu tuotannon optimointiin, ennakoivaan kunnossapitoon ja energiatehokkuuden parantamiseen erityisesti pk-yrityksissä.

- Vahvistetaan energiateknologian toimitusketjuja tunnistamalla alueen yritysten roolit ja kytkemällä ne kansallisiin ja kansainvälisiin arvoketjuihin
- Käynnistetään modulaariset koulutusratkaisut sähkö-, automaatio-, ohjelmisto- ja dataosaamiseen yritysten tarpeista lähtien.
- Vahvistetaan yritys-oppilaitos-TKI -yhteistyötä systemaattisilla pilotointimalleilla ja lisäämällä työelämälähtöistä opetusta.
- Edistetään datatalouden ja tekoälyn osaamiskeskittymän kehittymistä Kuopion alueella osana talouden uudistumista.

Kohdentuminen

- Toimenpiteet kohdistetaan erityisesti sähköistymiseen, automaatioon, ohjelmistoihin ja dataan liittyviin osaajatarpeisiin sekä pk-yritysten käytännön osaamisvajaisiin.

Toimintaympäristön kehittäminen

- Sujuvoitetaan investointien luvitusprosesseja ja vahvistetaan ennakoitavuutta energia- ja teollisuushankkeissa.
- Parannetaan energiainfrastruktuurin edellytyksiä, erityisesti sähköverkon kapasiteettia ja liityntämahdollisuuksia.
- Vahvistetaan pk-yritysten investointikykyä kohdentamalla rahoitusta teknologian käyttöönottoon, pilotointiin ja kansainvälistymiseen.

Yhteisvaikuttavat toimenpiteet

- Vahvistetaan energiajärjestelmien toimintavarmuutta ja varautumista osana kokonaisturvallisuutta esimerkiksi tukemalla alueellista suunnittelua ja varautumista uusiutuvan energian tuotannon mahdollisuuksiin.
- Tuetaan yritysten kansainvälistymistä ja EU-instrumenttien hyödyntämistä osana älykkään erikoistumisen ekosysteemejä.
- Edistetään työmarkkinoiden segregaaation purkamista.

2.4 METSÄ-, BIO- JA KIERTOTALOUS

Tavoiteltu muutos 2026–2028

- biopohjaisten tuotteiden ja sivuvirtojen jalostusarvon kasvu
- uusien kiertotalousratkaisujen käyttöönotto teollisuudessa
- bio- ja materiaalivirtoihin liittyvän huoltovarmuuden vahvistuminen
- logistiikkaketjujen toimivuuden paraneminen ja kustannustehokkuuden lisääntyminen

Painopiste 2026–2028

Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:

- sivuvirtojen jalostukseen liittyvien investointien ja pilotointien käynnistämistä
- kiertotalousratkaisujen käytännön käyttöönottoa teollisuuden prosesseissa
- logistiikan ja alemman tieverkon pullonkaulojen ratkaisemista

Isot kehittämistavoitteet, joissa työ alkaa heti

- Jalostusarvon nosto ja sivuvirtojen korkeamman lisäarvon käyttö
- Kiertotalousratkaisujen pilotointi

Ajankohtaiset haasteet

- Kuljetuskustannukset ja tieverkon kunto
- Metsien ilmastokestävyyden riskit

Toimenpiteet

- Käynnistetään sivuvirtojen jalostuksen pilotointi- ja investointihankkeita, jotka nostavat materiaalien jalostusarvoa ja synnyttävät uusia tuotteita.
- Edistetään kiertotalousratkaisuja teollisuuden prosesseissa, erityisesti ravinne- ja materiaalikiertojen sulkemisessa.
- Kehitetään puuraaka-aineen ja biomassojen logistiikkaratkaisuja, mukaan lukien terminaalit ja kuljetusketjut.

- Vahvistetaan bio- ja kiertotalouden TKI-ympäristöjä yrityslähtöisesti.
- Kehitetään osaamista biopohjaisissa materiaaleissa, prosessiteknologiassa ja kiertotaloudessa.
- Rakennetaan yhteistyöverkostoja yritysten, tutkimuksen ja alkutuotannon välille.

Kohdentuminen

- Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti biopohjaisiin materiaaleihin, mineraaleihin, maa-aineksiin, prosessiteknologiaan, kiertotalouden liiketoimintamalleihin sekä alkutuotannon ja teollisuuden rajapintaan.

Toimintaympäristön kehittäminen

- Parannetaan vähäliikenteisen tieverkon ja yksityisteiden toimivuutta kuljetusketjujen turvaamiseksi.
- Sujuvoitetaan sivuvirtojen hyödyntämiseen liittyvää sääntelyä ja lupakäytäntöjä.
- Edistetään metsien ilmastokestävyyttä ja vesitalouden hallintaa.

Yhteisvaikuttavat toimenpiteet

- Vahvistetaan huoltovarmuutta bio- ja materiaalivirroissa.
- Tuetaan kansainvälistä yhteistyötä ja markkinoille pääsyä biotuotteissa.

2.5 RUOKAJÄRJESTELMÄ

Tavoiteltu muutos 2026–2028

- elintarvikeketjun jalostusasteen ja viennin kasvu
- tuotantoprosessien tuottavuuden paraneminen automaation ja digitalisaation avulla
- ruokajärjestelmän huoltovarmuuden ja toimintavarmuuden vahvistuminen
- alkutuotannon ja teollisuuden välisen arvoketjun vahvistuminen
- alkutuotannon kannattavuuden parantaminen

Painopiste 2026–2028

Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:

- jalostusasteen nostoon liittyvien investointien käynnistämistä
- automaation, datan ja digitalisaation käyttöönottoa ruokateollisuudessa
- alkutuotannon kannattavuuden ja toimitusketjujen toimivuuden parantamista

Isot kehittämistavoitteet, joissa työ alkaa heti

- Elintarvikeviennin kasvu ja jalostusasteen nosto
- Automaatio ja data prosessien optimoinnissa
- Vähäliikenteisen tieverkon parantaminen ja ilmastokestävyyden kehittäminen.

Ajankohtaiset haasteet

- Alkutuotannon kannattavuus
- Logistiikan ja kylmäketjujen varautuminen

Toimenpiteet

- Tuetaan elintarvikeketjun jalostusasteen nostoon tähtäviä investointi- ja kehittämishankkeita.
- Edistetään ruokateollisuuden tuotekehitystä, automaatiota,

digitalisaatiota ja prosessien optimointia.

- Kehitetään ravinnekierron ja sivuvirtojen hyödyntämisen ratkaisuja energiassa ja lannoitteissa.
- Vahvistetaan elintarviketeknologian ja prosessiosaamisen koulutusta.
- Kehitetään yritys–tutkimus–alkutuotanto -yhteistyötä.
- Edistetään paikallisen ruuan tuotantoa, tuotekehitystä ja tunnettavuutta
- Kehitetään terveysvaikutteisia elintarvikkeita maakunnan raaka-aineita hyödyntäen
- Tuetaan vientiosaamista ja kansainvälistymisvalmiuksia.

Kohdentuminen

- Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti elintarviketeollisuuden prosessiosaamiseen, vientivalmiuksiin sekä alkutuotannon ja teollisuuden väliseen yhteistyöhön.

Toimintaympäristön kehittäminen

- Parannetaan alkutuotannon kannattavuuden edellytyksiä.
- Varmistetaan logistiikan, energian ja kylmäketjujen toimintavarmuus.
- Kehitetään sääntelyä tukemaan innovatiivisia ruokajärjestelmän ratkaisuja.

Yhteisvaikuttavat toimenpiteet

- Vahvistetaan ruokaturvaa ja huoltovarmuutta.
- Edistetään kestäväää tuotantoa, ilmastokestävyyttä ja hiilineutraalia maataloutta

2.6 HYVINVOINTITEKNOLOGIA JA LÄÄKEKEHITYS

Tavoiteltu muutos 2026–2028

- terveysteknologian ja lääkekehityksen innovaatioiden kaupallistumisen nopeutuminen
- alueen aseman vahvistuminen kansallisena ja kansainvälisenä testaus- ja tutkimusympäristönä
- terveystietojen ja tekoälyn laajempi hyödyntäminen uusien ratkaisujen kehittämisessä
- osaajapulan lieventyminen data-, regulaatio- ja kliinisessä tutkimusosaamisessa

Painopiste 2026–2028

Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:

- testaus- ja pilotointiympäristöjen tehokasta hyödyntämistä ja avaamista yrityksille
- terveystietojen ja tekoälyn käytännön soveltamista tuotekehityksessä
- kaupallistamisen ja kasvuyritysten rahoituksen vahvistamista

Isot kehittämistavoitteet, joissa työ alkaa heti

- Hyvinvointialueen toimintojen parempi kytkeytyminen innovaatioekosysteemiin
- Testausympäristöjen tehokas hyödyntäminen ja kaupallistamisen nopeuttaminen
- Terveystietojen ja tekoälyn hyödyntäminen

Ajankohtaiset haasteet

- Regulaation raskaus
- Osaamisen saatavuus

Toimenpiteet

- Kehitetään testaus- ja pilotointiympäristöjä terveysteknologialle ja lääkekehitykselle.

- Edistetään terveystietojen ja tekoälyn hyödyntämistä uusien ratkaisujen kehittämisessä.
- Tuetaan innovaatioiden kaupallistamista ja yritysten kasvua.
- Edistetään toksikologian osaamiskeskuksen perustamista Kuopioon
- Vahvistetaan data-, regulaatio- ja kliinisen tutkimuksen osaamista.
- Kehitetään yhteistyötä yliopiston, sairaaloiden ja yritysten välillä.
- Edistetään kansainvälisten osaajien houkuttelua ja kiinnittymistä.

Kohdentuminen

- Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti terveysteknologian, lääkekehityksen, datatalouden ja kliinisen tutkimuksen osaamistarpeisiin sekä yritysten ja tutkimusorganisaatioiden väliseen yhteistyöhön.

Toimintaympäristön kehittämisen tarpeet

- Sujuvoitetaan lupa- ja hyväksyntäprosesseja.
- Parannetaan rahoituksen saatavuutta kasvuyrityksille.
- Vahvistetaan alueen vetovoimaa investointikohteena.

Yhteisvaikuttavat toimenpiteet

- Edistetään kansainvälistä verkottumista ja EU-rahoituksen hyödyntämistä.
- Vahvistetaan terveydenhuollon ja TKI-toiminnan integraatiota.

2.7 MATKAILU JA LUOVA TALOUS

Tavoiteltu muutos 2026–2028

- kansainvälisen matkailun kasvu ja matkailutulon lisääntyminen
- luovan talouden liiketoimintamallien kehittäminen ja monipuolistaminen
- Pohjois-Savon aseman vahvistaminen osana kansainvälisesti erottuvaa Lakeland Finland -aluetta
- matkailun ja kulttuurin vahvempi kytkeytyminen alueen vetovoimaan, identiteettiin ja elinvoimaan
- tapahtumat ja elämyksellisyys keskeisinä kilpailutekijöinä
- alan työvoiman saatavuuden ja etäjohtamisen prosessien ja käytänteiden kehittäminen, jatkuvan oppimisen ja monialaisen osaamisen vahvistaminen

Painopiste 2026–2028

Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:

- kansainvälisen matkailun kasvua tukevien ympärivuotisten elämyskokonaisuuksien kehittämistä (luonto, kulttuuri ja tapahtumat)
- matkailun digitaalisuus, palvelujen ja toimintamallien kehittäminen
- luovan talouden digitaalisten tuotteiden ja palvelujen käyttöönottoa ja matkailun digitaalisten jakelukanavien ansainnan varmistaminen
- klusteritoiminnan käynnistämistä ja vahvistamista (yritykset, kulttuuri- ja matkailutoimijat ja kehittäjät)

Isot kehittämistavoitteet, joissa työ alkaa heti

- Käynnistetään luovan talouden ja matkailun klusteritoiminta
- Kansainvälisen matkailun kasvu ja Lakeland Finland yhteistyön vahvistaminen
- Digitaaliset ansaintamallit sekä jakelun varmistaminen
- Alan yritysten kilpailukyvn parantaminen

Ajankohtaiset haasteet

- Saavutettavuuden ja matkaketjujen puutteet
- Matkailun ja luovan talouden työelämän rakenteellinen haavoittuvuus

- mikro- ja pienyritysten kasvun, kansainvälistymisen ja kaupallistamisen esteet

Toimenpiteet

- Kehitetään kansainvälisen matkailun kasvua tukevia tuotteistettuja palveluja
- Edistetään luovan talouden integroitumista innovaatioiden kehittämiseen.
- Rakennetaan kulttuurin ja matkailun yhteisiä sisältöjä, konsepteja ja elämyskokonaisuuksia.
- Hyödynnetään luonto- ja kulttuuriympäristöjen hyvinvointivaikutuksia sekä edistetään kulttuurihyvinvointia osana arjen hyvinvointia.
- Vahvistetaan matkailu- ja luovien alojen yritysten tuotteistamista, kansainvälistä myyntiä ja jakelukanavia.
- Tuetaan kestävän ja uudistavan matkailun käytäntöjen käyttöönottoa ja kehittämistä.
- Kehitetään verkostoja yritysten, kulttuuritoimijoiden ja kehittäjäorganisaatioiden välillä myös ylimatekunnallisesti.
- Tuetaan kansallisia ja kansainvälisiä yhteistyöverkostoja.

Kohdentuminen

- Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti kansainväliseen matkailuun, digitaalisten palvelujen löydettävyyteen sekä luovien alojen ja matkailun rajapintaan.

Toimintaympäristön kehittämisen tarpeet

- Edistetään matkailun ja luovan talouden yhteistyöalustojen syntyä
- Parannetaan saavutettavuutta ja matkaketjujen toimivuutta
- Kehitetään kestävän ja uudistavan matkailun ratkaisuja.
- Vahvistetaan alan työvoiman saatavuutta ja monialaista osaamista.

Yhteisvaikuttavat toimenpiteet

- Tuetaan kulttuurihyvinvointia ja osallisuutta mielen hyvinvoinnin lisäämiseksi.
- Edistetään monialaisesti esteettisiä, kestäviä ja osallistavia elinympäristöjä, jotka palvelevat kaikkia yhteiskunnan jäseniä.
- Edistetään matkailun ja luovan talouden uusien työpaikkojen syntyä.

2.8 ÄLYKÄS VESIJÄRJESTELMÄ

Tavoiteltu muutos 2026–2028

- vesihuollon ja vesiteknologian ratkaisujen käyttöönoton lisääntyminen
- vesialan digitalisaation ja etäseurannan laajentuminen
- vesihuollon infrastruktuurin toimintavarmuuden paraneminen
- vesiosaamisen vahvistuminen ja kytkeytyminen kansainvälisiin verkostoihin

Painopiste 2026–2028

- Seuraavan kahden vuoden aikana korostetaan erityisesti:
- vesihuollon digitalisaation ja älykkäiden ratkaisujen käyttöönottoa
- kaivannais- ja teollisuusvesien kiertotalousratkaisuja
- kriittisen infrastruktuurin varautumista ja kyberturvallisuutta

Isot kehittämistavoitteet, joissa työ alkaa heti

- Kaivannaisalan kiertotalousratkaisut
- Verkostojen digitalisaatio ja etäseuranta
- Resurssitehokkuus ja kaivamattomat teknologiat

Ajankohtaiset haasteet

- Vesihuollon infrastruktuurien investointivelka
- Kyberturvallisuus ja varautuminen

Toimenpiteet

- Kehitetään vesihuollon digitalisaatiota ja älykkäitä seurantajärjestelmiä.
- Edistetään teollisten vesiprosessien ja kaivosvesien ratkaisuja.
- Rakennetaan vesialan pilotointi- ja testausympäristöjä.
- Vahvistetaan vesiosaamista ja teknologiateollisuuden yhteistyötä.
- Kehitetään koulutusta vesihuollon ja ympäristötekniikan aloilla.
- Edistetään kansainvälistä verkottumista vesiklusterissa.

Kohdentuminen

- Toimenpiteet kohdistuvat erityisesti vesihuollon digitalisaatioon, ympäristötekniikkaan, teollisiin vesiprosesseihin sekä kuntien ja yritysten yhteistyöhön.

Toimintaympäristön kehittäminen

- Vähennetään vesihuollon investointivelkaa.
- Parannetaan kyberturvallisuutta ja varautumista kriittisessä infrastruktuurissa.
- Kehitetään kuntien ja yritysten yhteistyömalleja.

Yhteisvaikuttavat toimenpiteet

- Vahvistetaan vesiturvallisuutta ja huoltovarmuutta.
- Edistetään kestävää luonnonvarojen käyttöä ja ilmastonmuutokseen sopeutumista.

2.9 KAIKKIA KÄRKIALOJA KOSKEVAT YHTEISVAIKUTTAVAT TEEMAT

Yhteisvaikuttavat teemat ohjaavat rahoituksen kohdentamista ja hankkeiden valintaa kaikilla kärkialoilla.

Tässä luvussa määritellyt kokonaisuudet toimivat läpileikkaavina kehittämisperiaatteina, joita sovelletaan kaikkiin kärkialakohtaisiin toimenpiteisiin.

Teema: Kestävä elinvoima

Painopiste: yritysten uudistuminen, kasvu ja kansainvälistyminen

Rahoitettavissa hankkeissa korostetaan:

- pk-yritysten pääsyä osaamis- ja asiantuntijapalveluihin
- kansainvälisen rahoituksen hyödyntämistä
- yrityslähtöisiä TKI- ja pilotointihankkeita
- investointivalmiuksia ja demonstraatioita
- uusien liiketoimintamallien ja arvoketjujen kehittämistä

Teema: Teknologiamurros

Painopiste: digitalisaation ja tekoälyn käyttöönotto

Rahoitettavissa hankkeissa korostetaan:

- pk-yritysten digitalisaatio- ja tekoälyratkaisujen käyttöönottoa
- data-alustojen ja digipalvelujen kehittämistä
- automaatio- ja robotiikkaratkaisujen pilotointia
- kyberturvallisuuden ja toimintavarmuuden vahvistamista

Teema: Osaavat ja hyvinvoivat ihmiset

Painopiste: työvoiman saatavuus ja osaamisen uudistaminen, hyvinvoinnin haasteiden ratkaiseminen

Rahoitettavissa hankkeissa korostetaan:

- modulaarisia ja työelämälähtöisiä koulutusratkaisuja
- nopeaa uudelleen koulutusta ja osaamisen ennakkointia
- kansainvälisten osaajien rekrytointia ja kiinnittymistä
- työelämän tuottavuutta ja työhyvinvointia
- Rahoitusta kohdennetaan ennaltaehkäiseviin, vaikuttaviin ja pysyviä toimintamalleja rakentaviin toimenpiteisiin, jotka vahvistavat hyvinvointia, työ- ja toimintakykyä sekä tukevat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia ryhmiä.
- Edistetään terveellisiä elämäntapoja ja arjen hyvinvointia kaikissa ikäryhmissä kehittämällä elintapaohjausta, ehkäisemällä päihteiden käyttöä ja riippuvuuksia, tukemalla liikunnallista elämäntapaa, terveellistä ravitsemusta, riittävää unta ja digihyvinvointia
- Vahvistetaan mielenterveyttä, arjen taitoja ja turvallisuutta.
- Vahvistetaan lasten ja nuorten hyvinvointia, osallisuutta ja yhteisöllisyyttä sekä ehkäistään yksinäisyyttä ja tuetaan koulutus- ja työllisyyspolkua.
- Vahvistetaan yhteistyötä ja kumppanuuksia hyvinvoinnin edistämiseksi. Kehitetään hyvinvointialueen, kuntien, yritysten ja järjestöjen yhteistyötä sekä moniammatillisia verkostoja, jotta palvelut ovat vaikuttavia ja saavutettavia koko maakunnassa.

Teema: Saavutettavuus ja aluerakenne

Painopiste: toimivat yhteydet ja palvelujen saavutettavuus

Rahoitettavissa hankkeissa korostetaan:

- digitaalisen infrastruktuurin kehittämistä
- logistiikan ja liikennejärjestelmien toimivuutta

- monipaikkaisuutta ja etättyötä tukevia ratkaisuja
- palvelujen saavutettavuutta parantavia malleja

Teema: Kokonaisturvallisuus

Painopiste: kriittisten järjestelmien resilienssi

Rahoitettavissa hankkeissa korostetaan:

- energia-, vesi-, ruoka- ja logistiikkajärjestelmien varautumista
- kriittisen infrastruktuurin toimintavarmuutta
- yritysten toimitusketjujen resilienssiä
- viranomais-, yritys- ja tutkimusyhteistyötä

Teema: Luonnon monimuotoisuus ja ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Painopiste: ilmastokestävyys ja resurssitehokkuus

Rahoitettavissa hankkeissa korostetaan:

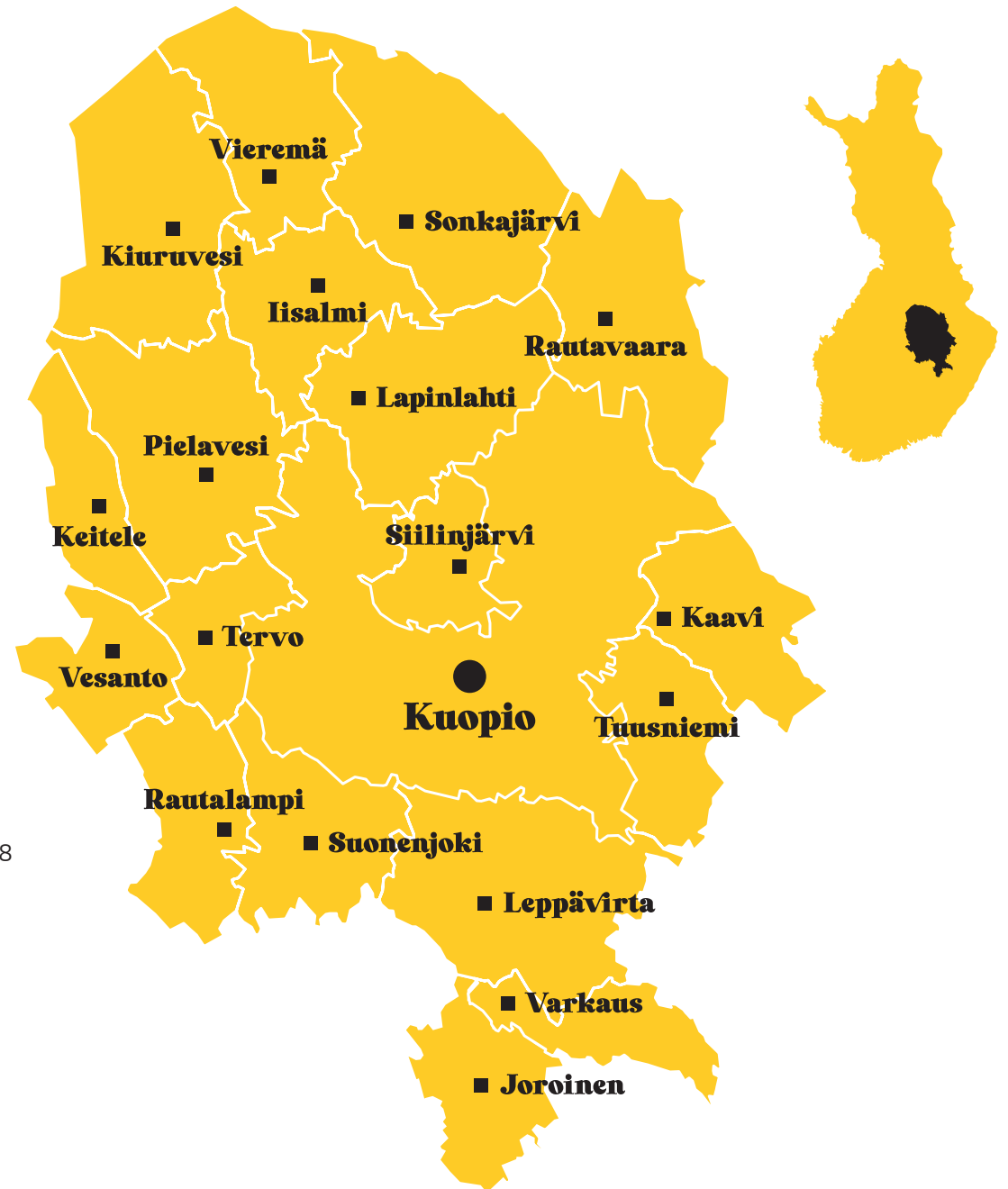
- ilmastokestävyttä ja sopeutumista edistäviä ratkaisuja
- hiilinielua ja luonnon monimuotoisuutta
- kiertotaloutta ja resurssitehokkuutta
- vesitalouden ja luonnonriskien hallintaa

Huomiot toimeenpanoon

- Toimenpiteiden tulee kytkeytyä kärkialojen arvoketjuihin
- Hankkeissa painotetaan yritysälähtöisyyttä ja vaikuttavuutta
- Rahoituksessa priorisoidaan pilotointi, käyttöönotto ja skaalautuminen selvitystyön sijaan

Pohjois-Savon liitto

Pohjois-Savon maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma 2026–2028
Pohjois-Savon liiton julkaisu B 125

ISBN 978-952-7171-80-6
ISBN (pdf) 978-952-7171-81-3
ISSN 1797-4410

Pohjois-Savon liitto, Sepänkatu 1, 70100 Kuopio
kirjaamo@pohjois-savo.fi
www.pohjois-savo.fi